

A veszprémi nyomdászat kezdetei (1789)

V. Ecsedy Judit

Veszprémben, amely püspöki város és megyeszékhely, az első győri nyomdász unokája, Streibig József létesített legelőször nyomdát, 1788-ban. Pápán megnyitott fióknyomdáját költöztette át egy év múlva Veszprémbe. Szinte biztosra vehető, hogy Streibig József nem lakott Veszprémben, hanem Győrből irányította fióküzletét, amely a veszprémi várban volt.

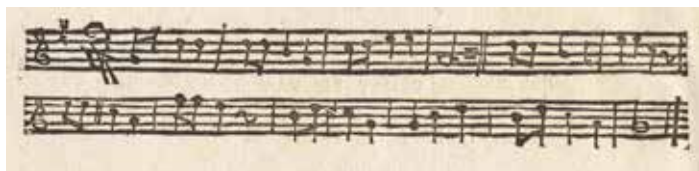
1. Streibig József neve egy korai veszprémi nyomtatványon

1789 és 1793 között húsz-egynéhány mű került ki ebből a műhelyből, miközben a fő vállalkozás helye továbbra is Győr maradt. Bár 1793-ban abbahagy-

ta veszprémi tevékenységét (a nyomdát eladta a Számmer-családnak), itteni jó kapcsolatai továbbra is fennmaradtak, pénzt is kölcsönzött a városnak.

2. Számmer Mihály ugyanazzal a nyomdafelszereléssel dolgozott, mint előde, Streibig József, így jellegzetes könyvdíszzeit is átvette, köztük ezt a díszes fejléct, amely a korszak neves fametszőjének, Gritnernek munkája. A dísz jobb alsó részén aláírása is látszik. (1792)

1 Bánhidi László: A veszprémi nyomdászat két évszázada. Veszprém 1989.

A veszprémi nyomda alapítását örömmel fogadták azok is, akik különféle alkalmakra akartak beszédeket, üdvözlő verseket nyomtatásban megjelentetni.

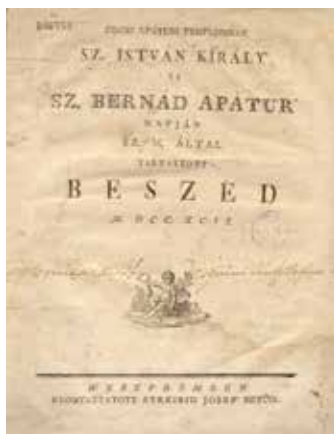
Veszprémben Streibig megjelenése előtt is és azután is élénk könyvkereskedelem folyt. Különösen 1760 után virágzott fel Franz Baumeister könyvkötészete és könyvkereskedése, aki 1788-tól új boltot nyitott a városház alatti helyiségben.

4. A tudományokat jelképező könyvdísz könyvekkel és földgömbbel a Jeles ünnepekre készült prédikációs-kötetből (1789)

Az 1780-as években egy Horváth Mihály nevű könyvkötő és kereskedő is működött a városban Baumeister mellett. A budai, váci, győri és pozsonyi nyomdáktól szerezték be a bekötésre és árusításra szánt könyveket.¹

3. Gróf Széchényi Ferenc Somogy megyei főispáni beiktatására hívei dalt jelentettek meg, amelyben még kottanyomtatás is volt.

5. Bár sem Streibig, sem Számmer nem nevezte magát püspöki könyvnyomtatónak, azért számos egyházi megrendelést kaptak

6. Szökőkutat ábrázoló dísz a Szent Péter és Pál napjára készült prédikációs-kötetből (1791)

A Számmer nyomdászcsalád a 19. századi magyarországi könyvkiadásban játszik ugyan jelentősebb szerepet, de legelső vállalkozásukat még a 18. század végén létesítették Veszprémbe.²

A család őse, Számmer Alajos 1756-ban vándorolt be Augsburgból. Fia, Mihály már Magyarországon született 1763-ban, és legalábbis 1789-től már Veszprémbe lakott. A családnak a győri nyomdással való jó kapcsolatára utal az a tény, hogy Számmer Mihály házasságkötésekor, amelyre 1794-ben Győrben került sor, Streibig József

7. 1794-ben Számmer Mihály volt a veszprémi nyomdász

tanúskodott. Ugyanis felesége révén Számmer rokonságba került a Streibig családdal. A Streibigék tulajdonában lévő veszprémi fióknyomda megvásárlására valószínűleg röviddel a házasságkötés előtt került sor. A nyomda kiadványain 1794-től szerepel Számmer Mihály neve, bár valószínű, hogy már ő volt a Győrben lakó Streibig veszprémi fióknyomdájának vezetője is.

A 18. századi veszprémi nyomdászat alig több mint tíz éve alatt hetven kiadvány jelent meg, nagyrészt vallási témájúak.

A rendszeresen megjelenő kiadványok között szerepelnek az egyházi címtárak, emellett prédikációk jelentek meg magyar nyelven és gyakorlati jellegű munkák is.³

1803-ban alkalom nyílt arra, hogy Számmer Mihály Székesfehérvárott új nyomdai vállalkozást létesítsen. Ehhez a királyi szabadalmat 1806-ban kapta meg, és ettől kezdve egy ideig a veszprémi és a székesfehérvári nyomdát párhuzamosan vezette. A veszprémi 1837-ben szűnt meg.

Veszprém azonban nem maradt nyomda nélkül, mert már 1838-ban megjelent egy kiadvány Jesztány Tóth Jánosnál (Számmer Alajos féle betűkkel). Ez a nyomda egy évtizedig működött, majd 1847-ben Ramasster Károly folytatta a veszprémi könyvnyomtatást.⁴

8. Német nyelvű könyv az eperfa és a selyemhernyó-tenyésztés népszerűsítésére

9. A veszprémi Számmer-nyomda egyik legjelentősebb kiadványa a gyermekeknek szóló, számos szemléltető ábrával illusztrált Természethistória G. Chr. Raff német eredetijéből fordítva (1799)

² Frigyük Katalin: Typis Számmerianis. A Számmer nyomdászcsalád története és a kiadványok bibliográfiája 1794–1920. 1–3. köt. Székesfehérvár 2003.

³ Mazzogato, A.: Kurze Art Maulbeerhäume zu pflanzen. (Weszprim 1798)

⁴ A szerző kutatásait az NKFI–OTKA K 104231 programja támogatta.